

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 79/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Timo Kaisanlahti, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Ville Kajala, Keskuskauppakamari
- johtava asiantuntija Jarkko Raitio, Suomen Tilintarkastajat ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Verohallinto
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Finanssiala ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta koskien sellaisia suuryrityksiä, jotka eivät vielä ole olleet velvollisia kestävyysraportointiin kirjanpitolain mukaisesti. Laki mahdollistaisi raportoinnin lykkäämisen kahdella vuodella, 1.1.2027 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin. Ehdotuksella pantaisiin täytäntöön kestävyysraportointia koskevan niin sanotun lykkäysdirektiivin asiaa koskevat säännökset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2025, mutta sen säännöksiä voitaisiin soveltaa jo 1.1.2025 alkaneella ja sen jälkeisillä tilikausilla.

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2025 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esitys liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2025/794 (ns. lykkäysdirektiivi), jolla myöhennetään kestävyysraportointiin ja yritysten kestäväää toimintaa koskevaan huolellisuusvelvoitteeseen liittyvien säädösten soveltamisajankohtaa sellaisten yritysten osalta, jotka eivät vielä ole kestävyysraportointivelvollisia. Direktiivin ja siihen perustuvan lakiehdotuksen tarkoituksena on antaa kestävyysraportointiin velvollisille yrityksille enemmän aikaa valmistautua raportoinnin aloittamiseen.

Kestävyysraportointivelvollisuudesta säädettyä on lainsäädännön soveltamisen aloitusaikaa porrastettu yrityksen kokoluokan perusteella. Hallituksen esityksen mukaan Suomessa on noin 100 sellaista rahoituslaitosta, vakuutusyhtiötä ja pörssilistattua suuryritystä, joiden palveluksessa on yli 500 henkilöä ja jotka ovat jo laatineet ensimmäisen kestävyysraporttinsa 1.1.2024 tai sen jälkeen alkaneelta tilikaudelta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kestävyysraportoinnin piirissä olevien muiden kuin edellä mainittujen oikeushenkilöiden raportointivelvollisuus kohdistuu niiden koosta riippuen joko 1.1.2025 tai 1.1.2026 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin.

Lakiehdotuksen mukaan muiden kuin voimassa olevan sääntelyn mukaisesti jo raportointivelvollisten oikeushenkilöiden kestävyysraportointia koskevien velvoitteiden alkamisajankohtaa myöhennetään kahdella vuodella. Näin ollen kestävyysraportti tulee laadittavaksi näissä yrityksissä ensimmäisen kerran joko 1.1.2027 tai 1.1.2028 alkavasta tilikaudesta eteenpäin.

Esitys keventää suomalaisten yritysten hallinnollista rasitetta EU-sääntelyn mahdollistamassa määrin ja toteuttaa osaltaan pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsääntelyä. Mahdollisuus raportoinnin lykkäämiseen vähentää yritysten kustannuksia ja hallinnollista taakkaa, kun yrityksillä on mahdollisuus odottaa kestävyysraportointidirektiivin valmisteilla olevien muutosten voimaantuloa.

Asiantuntijalausunnossa on ehdotettu, että voimaantulosäännöksen 8 momenttia täsmennettäisiin viittauksella 3 luvun säännöksiin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimisestä ja julkistamisesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esityksen mukaisella yleisellä viittauksella kirjanpitolain 3 lukuun kuitenkin vältetään riski vastakohtaispäätelmistä eli tulkinta siitä, ettei mainittua lukua olisi tarpeen noudattaa muutoin kuin erikseen mainittujen säännösten osalta.

Vaikka lakisääteistä kestävyysraportointivelvollisuutta lykätään, on asiantuntijalausunnossa pidetty todennäköisenä, että moni 1.1.2027 tai 1.1.2028 kestävyysraportoinnin aloittavista yrityksistä julkaisee jo tätä ennen jonkinlaisen kestävyysraportin sisältövaatimuksia kevyemmän vastuullisuuskatsauksen. Tällainen raportointi voi perustua esimerkiksi kansainvälisiin standardeihin tai johonkin muuhun vapaaehtoiseen raportointikehikkoon. Tällöin esiin voi nousta kysymys siitä, sovelletaanko osakeyhtiö- ja osuuskuntalain säännöksiä myös vapaaehtoiseen raportointikehikkoon perustuvaan vastuullisuuskatsaukseen. Talousvaliokunta toteaa, että osakeyhtiö- ja osuuskuntalain kestävyysraportointiin ja sen varmentamiseen liittyvät säännökset soveltuvat vain silloin, kun asianomainen yhteisö laatii kirjanpitolaissa tarkoitettujen

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2025 vp

eurooppalaisten kestävyysraportointistandardien mukaisesti laaditun kestävyysraportin. Sen sijaan vapaaehtoisin raportointikehikoihin perustuviin vastuullisuuskatsauksiin säännökset eivät sovellu.

Talousvaliokunta toteaa, ettei ehdotettu sääntely toisaalta myöskään rajoita suomalaisten yritysten kestävyysraportointidirektiivin mukaista raportointia. Esimerkiksi yritys, joka vapaaehtoisesti raportoi kestävyystietonsa jo kuluva vuodesta 2025, voi jatkaa kestävyysraportointia myös vuodesta 2026, vaikka ehdotetun sääntelyn perusteella yrityksen ensimmäinen pakollinen raportointikausi alkaisi vasta myöhemmin.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisenä ja ehdottaa sen hyväksymistä teknisluonteisilla korjauksilla ja täsmennyksillä muutettuna.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Voimaantulosäännöksen 6 ja 7 momentti. Talousvaliokunta ehdottaa momentteihin säädösteknistä korjausta.

Voimaantulosäännöksen 8 momentti. Ehdotettua säännöstä on syytä täsmentää siltä osin, että myös keskeisiin aineettomiin voimavaroihin liittyvän kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 5 momentin soveltamista myöhennetään lykkäysdirektiivin mahdollistamalla tavalla. Lisäksi talousvaliokunta ehdottaa säännökseen teknistä korjausta lisäämällä viittauksen voimaantulosäännöksen 2 momenttiin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 79/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain (1249/2023) voimaantulosäännökseen uusi 6–8 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2025 vp

Sen estämättä, mitä 2 momentin 2 kohdassa säädetään, kohdassa tarkoitettut suuryritykset ja suurkonsernien emoyritykset saavat laatia toimintakertomuksensa ja konsernitoimintakertomuksensa ilman ~~kirjanpitolain~~ 7 luvussa tarkoitettua kestävyysraporttia ennen 1 päivänä tammikuuta 2027 alkavia tilikaudia.

Sen estämättä, mitä 2 momentin 3 kohdassa säädetään, kohdassa tarkoitettut oikeushenkilöt saavat laatia toimintakertomuksensa ja konsernitoimintakertomuksensa ilman ~~kirjanpitolain~~ 7 luvussa tarkoitettua kestävyysraporttia ennen 1 päivänä tammikuuta 2028 alkavia tilikaudia.

Sen estämättä, mitä tällä lailla muutettavan lain 7 luvun 22–24, 24 a, 25 ja 26 §:ssä säädetään, mainitun lain 3 luvun säännöksiä on 1 a §:n 5 momenttia lukuun ottamatta noudatettava tämän voimaantulosäännöksen 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua suuryrityksessä ja suurkonsernin emoyrityksessä ennen 1 päivänä tammikuuta 2027 alkavia tilikaudia ja 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua oikeushenkilöissä ennen 1 päivänä tammikuuta 2028 alkavia tilikaudia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin.

Lakia voidaan soveltaa myös tilikaudella, joka on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, jos tilikausi on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2025 tai sen jälkeen.

Helsingissä 17.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen